

Rett til gratis skyss ved delt bosted

TOLKNINGSUTTALELSE | 03.01.2022

Gjelder

- Barnehageloven - § 36 Rett til skyss for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp

Vi viser til deres e-post av 29.10.2021, hvor dere viser til Kunnskapsdepartementets vurderinger i en uttalelse fra Sivilombudet.(1) Vurderingene gjelder retten til skyss ved delt bosted etter opplæringsloven (oppl.) § 7-1, og dere viser til at vurderingene også er tatt inn i rundskrivet Retten til skyss Udir-2-2019.

Dere viser til følgende fra rundskrivet:

«[f]ormålet med skyssreglene og hensynet til barna det gjelder, tilsier at det avgjørende må være at barnet faktisk bor to steder. For å ha rett til gratis skoleskyss, må elevens opphold hos hver av foreldrene være en rimelig fast, planlagt og regelmessig ordning, og ikke improviserte enkeltbesøk. Det er ikke et krav om at barnet bor like mye i hvert av hjemmene.

Elever med to hjem vil kunne ha rett til skyss til og fra begge hjemmene, selv om det ene hjemmet ligger i en annen kommune eller i et annet fylke enn skolen eleven går på. Departementet har uttalt at dette er en konsekvens av at en elev bare kan gå på en skole, selv om eleven kan bo på to steder».

Dere spør om de samme vurderingene gjør seg gjeldende for skyssretten ved delt bosted etter barnehageloven (bhl.) § 36.

Vårt svar

Barnehageloven § 36 regulerer rett til skyss for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp. Vilåret og formålet med bestemmelsen skiller seg fra vilkårene og formålet med oppl. § 7-1. Derfor er ikke

vurderingene av skyssretten ved delt bosted etter opplæringsloven, nødvendigvis direkte overførbare for vurderingene etter barnehageloven. Vi mener likevel at det prinsipielle utgangspunktet om at barn med delt bosted kan ha rett til skyss til og fra begge hjemmene, også gjelder for skyssretten etter barnehageloven. Barnet kan ha rett til skyss etter bhl. § 36 til og fra ett eller begge hjemmene, så lenge vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.

Retten til skyss i bhl. § 36 gjelder kun for barn med rett til spesialpedagogisk hjelp. Formålet med bestemmelsen er at barnets rett til spesialpedagogisk hjelp skal oppfylles. Vilåret i første ledd er at «gratis skyss er nødvendig for at barnet skal kunne motta spesialpedagogisk hjelp». Både når barnet har ett hjem og når barnet har delt bosted, er det vurderingen av nødvendighetsvilåret som er avgjørende for om retten til skyss er oppfylt.

Ifølge forarbeidene foreligger det et nødvendig behov for skyss når «foreldrene har vesentlig større byrde knyttet til skyss enn andre foreldre som har barn i barnehage».(2) Dette kan for eksempel være hvis hjelpen gis langt fra hjemmet, eller hvis barnet transporteres mellom barnehagen og et annet sted hvor barnet mottar hjelpen. Foreldre med barn i en barnehage i nærmiljøet vil vanligvis ikke ha rett på gratis skyss, da disse foreldrenes skyssbyrde ikke er vesentlig større enn hva foreldre med barn i samme barnehage har.(3) Dersom barnet har delt bosted og den spesialpedagogiske hjelpen eksempelvis gis langt fra begge hjemmene, kan dette være et moment som taler for at barnet har rett til skyss til og fra begge hjemmene.

I likhet med retten til skyss etter opplæringsloven, er det et krav i bhl. § 36 andre ledd at skyssen skal være forsvarlig. I forsvarlighetsvurderingen «skal det legges særlig vekt på forhold som alder, barnets vansker, reisetid og sikkerhet, og om daglig skyss fører til ekstraordinære kostnader eller vansker for kommunen».(4) Ved delt bosted kan det vurderes at skyss ikke er forsvarlig i tilknytning til ett eller begge hjemmene.

Etter bhl. § 31 fjerde ledd skal kommunen oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp for barn bosatt i kommunen. Med «bosatt» menes folkeregistrert adresse.(5) Det følger av bhl. § 36 tredje ledd at det er kommunen som skal oppfylle retten til skyss for disse barna. Hvis barnet har delt bosted og det ene hjemmet er langt fra kommunen som skal oppfylle barnets rett til spesialpedagogisk hjelp og skyss, så kan dette tale for at skyss fører til ekstraordinære kostnader eller vansker for kommunen, og at skyss ikke er forsvarlig for dette hjemmet.

Som følge av forsvarlighetskravet i oppl. § 7-1 må foreldrene, dersom skyss til ett av hjemmene ikke vil være forsvarlig, enten selv ordne skyss, revurdere barnets bosituasjon eller innlosjere barnet. Vi legger til grunn at det samme gjelder som følge av forsvarlighetskravet i bhl. § 36. For at en elev med delt bosted skal kunne ha rett til skyss til og fra begge hjemmene etter opplæringsloven, må elevens opphold hos hver av foreldrene være etter en rimelig fast, planlagt og regelmessig ordning, og ikke improviserte enkeltbesøk. Vi legger til grunn at det samme gjelder for vurderingen etter bhl. § 36.

Vi understreker avslutningsvis at det avgjørende for retten til skyss etter bhl. § 36 er hvorvidt «gratis skyss er nødvendig for at barnet skal kunne motta spesialpedagogisk hjelp». Dersom dette vilåret er oppfylt, vil

et barn med delt bosted kunne ha rett til skyss til og fra begge hjemmene, så fremt skyssen er forsvarlig.

For øvrig vil vi minne om at dere i tråd med retningslinjene skal gjøre egen vurdering av spørsmålene dere sender til oss.

Noter

1 Sivilombudsmannens uttalelse av 16.04.2018 (SOM-2016-3376).

2 Jf. Prop.103 L (2015–2016) Endringer i barnehageloven og opplæringslova (spesialpedagogisk hjelp, kortere ventetid for barnehageplass m.m) side 70.

3 Jf. Prop.103 L (2015–2016) Endringer i barnehageloven og opplæringslova (spesialpedagogisk hjelp, kortere ventetid for barnehageplass m.m) side 55.

4 Jf. Prop.103 L (2015–2016) Endringer i barnehageloven og opplæringslova (spesialpedagogisk hjelp, kortere ventetid for barnehageplass m.m) side 71.

5 Jf. Prop.103 L (2015–2016) Endringer i barnehageloven og opplæringslova (spesialpedagogisk hjelp, kortere ventetid for barnehageplass m.m) side 68.